

Åtgärder mot rasism, hatbrott och andra brott som hotar demokratin

Slutrapport av regeringsuppdrag (A2019/01796/MRB,
Ku2019/01345/MD)

Polismyndigheten, december 2020

Innehåll

Innehåll	3
Sammanfattning	4
1 Bakgrund	5
2 Genomförandet	5
2.1 Samverkan och jämställdhetsperspektiv	5
2.2 Vidareutveckling av digitala stöd och läromedel om mänskliga rättigheter, demokrati- och hatbrott för högstadiet och gymnasiet.....	6
2.3 Framtagande och lansering av utbildningsmaterial med grundläggande information om demokratin, polisen och lagar och regler i Sverige för SFI undervisning	6
2.4 Vidareutveckling av lärarhandledningar och elevmaterial om hat- och demokratibrott	7
2.5 Fortsatt vandring över landet med utställningen VI & DOM	7
3 Ekonomisk redovisning.....	8
4 Länkar.....	9

Sammanfattning

För att öka kunskapen och medvetenheten kring hatbrott och demokratifrågor krävs ett brett och långsiktigt arbete där Polismyndigheten är en viktig aktör. Genom pedagogiskt material och utställningar skapar Polismyndigheten möjlighet till fler samtal, lektioner och möjlighet till reflektion i frågor som är viktiga för alla medborgare.

Polismyndigheten har, genom uppdraget att vidta åtgärder mot rasism, hatbrott och andra brott som hotar demokratin, ökat spridningen av det pedagogiska materialet nationellt genom att rikta sig till skolan och samverka med andra samhällsaktörer. Det nyutvecklade skolmaterialet för svenska för invandrare (SFI) har haft en hög efterfrågan och responsen från målgruppen vittnar om att materialet tydligt kan bidra till att öka kunskapen om polisens roll, demokratin och medborgarens egna rättigheter och skyldigheter.

Vidareutvecklingen av digitala stöd till läromedlen för högstadiet och gymnasiet lanseras i samband med uppdragets slutförande och förväntas ha en lång livslängd och ge fördjupning och ökad interaktion i samband med utbildningar kring mänskliga rättigheter, demokrati- och hatbrott.

Genom vandringsutställningen *Vi & Dom – en utställning om hatbrott* har Polismyndigheten samverkat lokalt och regionalt med etablerade museer. Samverkan fortsätter i takt med att utställningen vandrar vidare till nya aktörer under 2021.

1 Bakgrund

Regeringen gav den 3 oktober 2019 i uppdrag åt Polismyndigheten att fortsätta vidta åtgärder mot rasism, hatbrott och andra brott som hotar demokratin (A2019/01796/MRB, Ku2019/01345/MD). Uppdraget bestod i att ta fram och sprida information, bl.a. genom olika utbildningsmaterial. I genomförandet av uppdraget skulle Polismyndigheten samverka med olika aktörer, både myndigheter och civila samhället samt tillämpa ett jämställdhetsperspektiv.

Bakgrunden till uppdraget är det förslag på åtgärder som Polismyndigheten äskade medel för inom ramen för regeringens satsning *Demokratin 100 år – samling för en stark demokrati*.

Uppdraget har fördelats till Polismyndighetens kommunikationsavdelning och handlagts av enheten för nationell kommunikation där genomförandet skett inom ramen för Polismuseets verksamhet.

2 Genomförandet

Polismyndigheten har formaliserat genomförandet i följande delprojekt:

- Vidareutveckling av digitala stöd och läromedel om mänskliga rättigheter, demokrati- och hatbrott för högstadiet och gymnasiet.
- Framtagande och lansering av utbildningsmaterial med grundläggande information om demokratin, polisen och lagar och regler i Sverige för SFI undervisning.
- Vidareutveckling av lärarhandledningar och elevmaterial om hat- och demokrati-brott.
- Fortsatt spridning över landet genom vandringsutställningen VI & DOM.

2.1 Samverkan och jämställdhetsperspektiv

I genomförandet av uppdraget har Polismyndigheten samverkat med både myndigheter och civila samhället samt tillämpat ett jämställdhetsperspektiv.

Grundläggande mänskliga rättigheter, jämställdhetsperspektiv och alla människors lika värde är centrala perspektiv för hatbrott och demokratifrågor. I utbildningsmaterialen för SFI, grund- och gymnasieskolan utgör dessa frågor och perspektiv grunden.

Vid framtagandet av utbildningsmaterialen har samverkan skett med SFI- och gymnasielärare. Forskare från Uppsala universitet och Göteborgs universitet har deltagit i intervjuer och Brottsförebyggande rådet (Brå) har bidragit med statistik.

Spridningen av såväl utbildningsmaterial som vandringsutställning sker i samverkan med externa aktörer, såsom webbaserade läromedelsportaler och museer i olika delar av landet.

2.2 Vidareutveckling av digitala stöd och läromedel om mänskliga rättigheter, demokrati- och hatbrott för högstadiet och gymnasiet

I samband med att utställningen Vi & Dom öppnade vid Polismuseet i Stockholm 2017 producerades en lärarhandledning och ett arbetsmaterial för högstadiet och gymnasiet som funnits tillgängligt digitalt på lektion.se, gratisiskolan.se och Polismuseet.se. Materialet har använts både som komplement till det fysiska besöket och som fristående undervisningsmaterial för de skolor som inte har möjlighet att besöka utställningen.

Utställningen och det tillhörande pedagogiska programmet har varit populärt och visningen mycket bokad. Flera delar av innehållet görs nu tillgängligt genom ett nyutvecklat utbildningsmaterial för att upplevelsen och kunskapen ska bli likvärdig för de som inte kan komma till Polismuseet eller vandringsutställningen. Materialet har kompletterats med filmer om hur utsattheten ser ut, hur forskningen på området ser ut samt filmer där eleverna får lära sig mer om hur brotten kan se ut både på nätet och i verkliga livet och tänka kring hur de kan agera om de bevittnar brott.

Till materialet har ett nytt pedagogiskt program tagits fram, med övningar kopplade till läroplaner i grund- och gymnasieskolan. Övningarna är framtagna i samverkan med gymnasielärare i olika ämnen, för att möta de behov som finns i skolan.

2.3 Framtagande och lansering av utbildningsmaterial med grundläggande information om demokratin, polisen och lagar och regler i Sverige för SFI undervisning

Om polisen – för svenska som andraspråk lanserades i januari 2020. Ett utbildningsmaterial om 24 sidor om grundläggande rättigheter och skyldigheter, polisens arbete och roll i samhället samt lagar och regler i Sverige.

Syftet är att erbjuda ett material som är anpassat för undervisning inom svenska för invandrare (SFI) eller språkintruktionsklasser i gymnasieskolor. Det bygger på ordlistor och olika övningar som ska stödja språkundervisningen samtidigt som det innehåller information om polisen som är bra att känna till när man är ny i Sverige. I materialet lyfts också jämställdhetsfrågor såsom att kvinnor och män (flickor och pojkar) behandlas lika, har samma rättigheter och skyldigheter i Sverige, samt att såväl kvinnor som män arbetar som poliser och polisanställda på samma inom Polismyndigheten. Materialet är en del av Polismuseets och Polismyndighetens erbjudande av pedagogiska material.

Materialet sprids via polisen.se/sfi och olika webbplatser som erbjuder gratis material för lärare, t.ex. lektion.se och gratisiskolan.se. Sedan lansering har materialet också spridits i en tryckt upplaga om 50 000 ex via utbudet.se och haft en hög efterfrågan.

I november 2020 var ca 42 000 ex beställda, därtill har ca 1700 nedladdningar gjorts av kompletterande digitala stöd.

Materialet har fått positiv återkoppling från lärare och elever. De lyfter att det har varit uppskattat för sitt pedagogiska upplägg och anpassningen till SFI-undervisningens behov. Det har också bidragit till viktiga diskussioner kring teman som exempelvis olika typer av brott och ökat intresse, kunskap och förståelse för polisens uppdrag.

2.4 Vidareutveckling av lärarhandledningar och elevmaterial om hat- och demokratibrott

Som avslutande aktivitet i uppdraget har en kampanj genomförts för spridning av tryckt lärarmaterial. De vidareutvecklade lärarhandledningarna och elevmaterialet om hat- och demokratibrott har tryckts i en upplaga av 7 000 ex för spridning via webbplatsen utbudet.se.

Efterfrågan på tidigare versioner av materialet, i både tryckt- och digital form, har varit relativt stor. Genom detta delprojekt ökar tillgängligheten och spridningen till ännu fler skolor över hela landet.

2.5 Fortsatt vandring över landet med utställningen VI & DOM

Vandringsutställningen Vi & Dom – en utställning om hatbrott fortsätter att turnera runt om i Sverige. Efter att ha varit på Regionmuseet i Kristianstad våren 2019 öppnade den på Göteborgs Stadsmuseum i oktober 2019. Därefter fortsatte utställningen till Forsvarsmuseum i Boden i september 2020. Malmö museer kommer att visa utställningen fr.o.m. maj t.o.m. december 2021. I samband med World Pride och Eurogames som äger rum i Malmö och Köpenhamn sommaren 2021 planeras ett samarbete mellan Polismyndigheten och Malmö museer för att nå ut ytterligare med frågorna.

Polismuseet har uppdaterat och producerat nytt innehåll för att utställningen ska vara aktuell och fortsatt relevant, både nationellt och lokalt i de regioner den kommer till. Exempel på uppdateringar 2020 är nya filmer om sårbarhet, nya föremål från lokala hatbrottsfall och texter samt uppdatering av skyltar och information gällande händelser och statistik. Polismuseet har samarbetat med mottagande museer och samordnat seminarier och programpunkter som rör Polismyndighetens arbete med demokrati- och hatbrottsfrågor. Utbildning av personal har också genomförts på samtliga mottagande museer. Lokal polis och medarbetare från Polismuseet har också funnits tillgänglig för media i samband med öppning och invigning, vilket bidragit till Polismyndighetens arbete att sprida kunskap om frågorna, öka tryggheten och få fler utsatta att anmäla brott.

Med anledning av covid-19 har museerna tyvärr inte haft möjlighet att visa utställningen i avsedd utsträckning de perioder som museerna varit stängda.

3 Ekonomisk redovisning

Redovisning av kostnader i genomförandet av uppdraget.

Beskrivning	Prognos	Slutgiltig kostnad	Kommentar
Utveckling av digitala läromedel för högstadiet och gymnasiet. Filmer och pedagogiskt program.	220 Tkr	220 Tkr	Tilldelade medel 200 Tkr. Överskridande medel á 20 Tkr tas från delprojekt 4.
Kostnaden avser tryck och distribution av utbildningsmaterialet <i>Om polisen – för svenska som andra-språk</i> .	155 tkr	155 Tkr	Tilldelade medel 155 Tkr.
Kostnaden avser en kampanj för spridning av utbildningsmaterialet om hat- och demokratibrott.	80 Tkr	80 Tkr	Tilldelade medel 80 Tkr.
Uppdatering, seminarier och marknadsföring av vandringsutställningen <i>Vi & Dom – en utställning om hatbrott</i> .	25 Tkr	25 Tkr	Tilldelade medel 100 Tkr. Lägre kostnad än beräknat vid uppdatering och genomförande. Covid-19 har bl.a. medfört minskad programverksamhet. 20 Tkr har används för utveckling av digitalt utbildningsstöd som komplement till utställningen.

4 Länkar

Uppdraget har genererat både tryckt- och digitalt material till vilket här hänvisas via länkar:

Digitala stöd och läromedel om mänskliga rättigheter, demokrati- och hatbrott för högskolan och gymnasiet

<https://polismuseet.se/skola/ladda-ner-pedagogiskt-material/vi-och-dom---pedagogiskt-material-om-hatbrott/>

Nytt utbildningsmaterial för SFI ska öka kunskapen om polisen

<https://polisen.se/aktuellt/nyheter/2020/januari/nytt-utbildningsmaterial-for-sfi-ska-oka-kunskapen-om-polisen/>

Om polisen – utbildningsmaterial för svenska som andraspråk

<https://polisen.se/om-polisen/om-polisen-sfi/>

Vi och Dom – en vandringutställning om hatbrott Göteborgs stadsmuseum

<https://goteborgsstadsmuseum.se/utställningar/vi-dom>

Vi och Dom – en vandringutställning om hatbrott Forsvarsmuseum Boden

<https://boden.se/kommunen/kultur-och-fritid/tillfalliga-utställningar>